

Nr 18

Utlåtande i anledning av motion om offentliga utfrågningar i statliga utredningar.

Till allmänna beredningsutskottet har hänvisats motionen II: 475 av herrar *Ahlmark* och *Romanus* vari hemställes, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t framför som sin mening att offentliga utfrågningar i statliga utredningar med experter, företrädare för intresseorganisationer och andra, när utredningar samlar in synpunkter och fakta, i vissa fall skulle kunna stimulera den allmänna debatten på ett värdefullt sätt.

Motionärerna anför att man kan öka offentligheten i statliga utredningars faktainsamlade på många sätt. I en partimotion (I: 445 och II: 492) föreslår folkpartiet att materialinsamlingsskedet i en utredning avslutas med en offentlig redovisning av fakta, diskussionsinlägg och möjliga alternativ. Det skulle stimulera debatten och utredningens vidare överläggningar. Motionärerna stöder förslaget men framhåller att man i vissa fall kan gå ännu längre i öppenhet och omedelbar offentlighet kring det material man får in. Utredningar håller inte sällan »hearings» med experter, företrädare för organisationer och andra. Sådana utfrågningar har hittills praktiskt taget alltid varit slutna, d. v. s. enbart utredningens ledamöter har haft rätt att närvara.

Utfrågningar av denna typ borde, anser motionärerna, vara öppna, med rätt för allmänhet och nyhetsmedier att lyssna. Ibland kan det vara värdefullt att kunna kombinera utfrågning med slutna överläggningar, andra gånger skulle offentlighet kunna stoppa eller försvåra värdefull information. Men åtskilliga gånger skulle öppna utfrågningar ge lika mycket, eller mer, i ökad kunskap för en utredning samtidigt som de skulle stimulera den allmänna debatten. En sådan diskussion om innehållet i en utfrågning kunde ge utredningen ytterligare material i form av synpunkter och opinionsyttringar.

Något formellt hinder för statliga utredningar att anordna offentliga utfrågningar på sina respektive områden lär inte föreligga. Praxis är däremot att *inte* göra så. Ett uttalande från riksdagen om värdet i vissa fall av att använda en sådan möjlighet skulle kunna skapa ökad förståelse i statliga utredningar för en offentlighet av denna typ. Här avses enbart *faktainsamlingen* inom en utredning, inte utredningens egna överläggningar.

Utskottet

I de motioner (I: 445 och II: 492) som motionärerna omnämner i sin motivering har i ett särskilt avsnitt spörsmål om vidgad offentlighet inom utredningsväsendet tagits upp. Motionerna har hänvisats till konstitutions-

utskottet, och här skall endast erinras om att de i ifrågavarande del syftar till bl. a. att utredningarnas arbete i större utsträckning än för närvarande bör läggas upp så att allmänheten i ett tidigt skede, således innan utredningarna slutförts, kan ta del av insamlat material, diskussionsinlägg m.m. Det kan vidare nämnas att i ett likaledes till konstitutionsutskottet hänvisat motionspar (I: 544 och II: 642) om reglering i grundlag av det statliga utredningsväsendet ställes liknande krav på större öppenhet i utredningsarbetet.

I den till allmänna beredningsutskottet hänvisade motionen hävdas att det skulle vara till fördel med en ordning, innebärande att utredningar vid faktainsamling i form av utfrågningar lämnade allmänhet och massmedier tillträde. Utskottet vill för sin del vitsorda riktigheten av motionärernas uppgift att i regel inga formella hinder föreligger för en sådan offentlighet i samband med utfrågningar. I övrigt kan beträffande offentligheten i utredningsarbetet allmänt sägas att utredningarna har samma ställning som statliga myndigheter, d. v. s. att exempelvis från myndigheter, organisationer och enskilda inkomna handlingar och inom utredningarna under pågående utredningsarbete upprättade promemorior m.m. i princip är offentliga. Möjligheter saknas således inte att innan en utredning slutförts erhålla insyn i utredningsmaterialet. Ett flitigare utnyttjande av dessa möjligheter kan bidra till den stimulans av den allmänna debatten kring de i utredningarna behandlade frågorna som motionärerna efterlyser. Om den av motionärerna rekommenderade metoden med offentliga utfrågningar skall användas måste bli beroende av utredningarnas egna bedömningar. Utredningarna har därvid att beakta kraven på att utredningsarbetet skall bedrivas effektivt och utan onödig tidsutdräkt, ofta under hård tidspress. Utskottet anser det med hänsyn bl. a. härtill föga sannolikt att utredningarna i särskilt stor utsträckning skulle finna offentliga utfrågningar ändamålsenliga från praktiska synpunkter. Som ovan nämnts är f. ö. utredningar som så finner lämpligt oförhindrade att ordna sådana utfrågningar.

Utskottet finner med hänsyn till det anförda inte skäl förorda motionärernas förslag om en framställning i ämnet till Kungl. Maj:t. Som framgår av de inledningsvis lämnade uppgifterna kommer riksdagen senare att få ta ställning till ytterligare spørsmål rörande offentligheten i det statliga utredningsväsendet.

Utskottet hemställer således

att motionen II: 475 inte må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 17 mars 1970

På allmänna beredningsutskottets vägnar:

NANCY ERIKSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar Möller (s), Oscar Carlsson (s), Eric Peterson (fp), Yngve Persson (s), Kilsmo (fp), Karl Gustav Pettersson (s), fröken Stenberg (m), herrar Ernst Olsson (cp), Hansson* (s), Blomquist* (m), Svanström* (cp) och Ove Karlsson* (s),

från andra kammaren: fru Eriksson i Stockholm (s), herrar Larsson i Borrby (cp), Rimås (fp), Nilsson i Bästekille (m), fru Ekroth (s), herrar Johansson i Simrishamn* (s), Wiklund i Härnösand* (s), Andersson i Örebro (fp), fröken Åsbrink (s), herrar Häll (s), Rosqvist (s) och fru Jonäng* (cp).

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Särskilt yttrande

av herrar *Eric Peterson, Kilsmo, Rimås* och *Andersson* i Örebro (samtliga fp).

Vi kan inte till alla delar ansluta oss till de av utskottet anförda synpunkterna i förevarande ärende. Eftersom riksdagen senare kommer att i ett större sammanhang behandla frågor om offentlighet i utredningsväsendet har vi emellertid inte funnit anledning att nu ställa något särskilt yrkande.